

UKRAINIAN TRANSLATION of the Department for Education statutory guidance for schools and colleges:

Keeping children safe in education 2025

Part one: Information for all school and college staff

Find KCSIE Part 1 translated into 13 community languages at
kcsietranslate.lgfl.net

NB This translation goes up to and includes the diagram on page 20 of part one

Безпека дітей під час навчання в 2025 році

**Визначений законом посібник для шкіл і
коледжів. Перша частина: Інформація для
персоналу всіх шкіл і коледжів**

вересень 2025 р.

Вміст

Підсумок	3
Про цей посібник	3
Перша частина:Захист інформації для всього персоналу	4
Що персоналу школи і коледжу слід знати і робити	4
Підхід до питань безпеки з основним акцентом і координацією на дитину	4
Роль персоналу шкіл і коледжів	4
Що персонал шкіл і коледжів має знати	5
За чим слід стежити персоналу школи і коледжу	7
Безпекові питання	10
Що слід робити персоналу школи та коледжу, якщо в них виникає хвилювання про дитину	14
Оцінка для завчасної допомоги	15
Визначені законом оцінки соціального захисту дітей і послуги	16
Ведення документації	17
Чому все це так важливо?	18
Що слід робити працівникам школи й коледжу в разі виникнення міркувань щодо безпеки чи припущень щодо певного працівника штату	18
Що слід робити персоналу школи чи коледжу, якщо в них виникають міркування щодо методів забезпечення безпеки в школі чи коледжі?	19
Дії, якщо виникає хвилювання про дитину	20

Підсумок

«Безпека дітей під час навчання» – це визначений законом посібник, яким школи й коледжі в Англії керуватися під час виконання своїх обов’язків щодо забезпечення безпеки й добробуту дітей.

Важливо, аби **всі**, хто працює в школі чи коледжі, розуміли відповідальність, яку несуть за безпеку. Керівні органи та власники мають забезпечити, аби персонал, який працює безпосередньо з дітьми, ознайомився принаймні з першою частиною цього посібника.

Керівні органи та власники, які працюють із вищим керівництвом і, що особливо, особи, призначені відповідальними за безпеку, мають ознайомитися з першою частиною або додатком А (стисла версія першої частини) до повної версії цього посібника. Цим питанням має займатися лише школа або коледж. Саме вони мають оцінити, який посібник буде найефективнішим для працівників і сприяти добробуту дітей.

Повну версію посібника «Безпека дітей під час навчання» можна знайти за посиланням [Keeping children safe in education - GOV.UK](https://www.gov.uk/keeping-children-safe-in-education) (Безпека дітей під час навчання)

Опис посібника

Ми використовуємо в посібнику терміни **«повинен»** і **«слід»**. Термін **«повинен»** використовується, якщо відповідна особа за законом зобов’язана щось робити термін **«слід»** – коли викладеної рекомендації слід дотримуватися, якщо немає підстав цього не робити.

Перша частина: Захист інформації для всього персоналу

Що персоналу школи і коледжу слід знати і робити

Підхід до питань безпеки з основним акцентом і координацією на дитину

1. Школи й коледжі, також їхній персонал – важлива частина більш комплексної системи безпеки дітей. Цю систему описано у визначеному законом посібнику Working Together to Safeguard Children (Спільна робота для захисту дітей).
2. Забезпечення безпеки та добробуту дітей – відповідальність кожного. Діти – це всі особи, яким не виповнилося 18 років. Кожен, хто спілкується з дітьми і їхніми рідними, відіграє певну роль. Для ефективного виконання цих обов'язків усім працівникам слід дотримуватися підходу, в центрі якого – дитина. Це означає, що їм слід повсякчас пам'ятати про найкращі інтереси дитини.
3. Жоден працівник не може мати повної картини потреб та обставин дитини. Якщо дітям і їхнім сім'ям належить потрібна допомога у потрібний час, **усі**, хто з ними спілкується, відіграють свою роль, коли визначаються проблеми, відбувається обмін інформацією та вживаються оперативні заходи. Захист і сприяння добробуту дітей за цим посібником визначаються таким чином:
 - Надання допомоги і підтримки для забезпечення потреб дітей одразу ж, як виникають проблеми;
 - захист дітей від неналежного ставлення, як вдома, так і за його межами, включаючи онлайн;
 - запобігання шкоді ментальному і фізичному здоров'ю, а також розвитку дітей;
 - забезпечення того, щоб діти росли в умовах безпеки й ефективного піклування; і
 - вживання заходів, аби в усіх дітей були найкращі результати.

Роль персоналу шкіл і коледжів

4. Працівники шкіл і коледжів особливо важливі, адже вони перші дізнаються про проблеми, допомагають дітям, підтримують їхній добробут і запобігають ескалації проблем.
5. Увесь персонал відповідає за створення безпечного середовища, в якому діти можуть вчитися.

6. Усьому персоналу слід бути готовим визначити дітей, яким може бути потрібна завчасна допомога¹. Завчасна допомога означає, що підтримка надається, як тільки проблема виникає на будь-якому етапі життя дитини – з раннього до підліткового віку.

7. Будь-якому працівнику, в якого виникають будь-які побоювання щодо добробуту дитини, слід виконувати процедури, викладені в пунктах 49--55. У разі будь-якого повідомлення персоналу слід бути готовим підтримувати соціальних працівників та інші агенції.

8. У кожній школі і коледжі слід призначити відповідального за безпеку, який буде підтримувати виконання персоналом обов'язків із забезпечення безпеки та тісно співпрацюватиме з іншими службами, зокрема, місцевою службою у справах соціального захисту дітей.

9. Призначений відповідальний за безпеку (і всі його заступники) найімовірніше зможе мати повну картину безпекової ситуації і буде найбільш відповідною особою, що зможе консультувати у разі виникнення питань, пов'язаних із безпекою.

10. У «Вчительських стандартах» 2012 року вказано, що вчителі (зокрема, головні вчителі) у межах своїх професійних обов'язків мають охороняти добробут дітей і зберігати довіру громадськості до професії вчителя.²

Що персонал шкіл і коледжів має знати

11. Всім працівникам слід розумітися в системах школи чи коледжу, які підтримують безпеку, тому їхню структуру слід пояснювати в процесі влаштування на посаду. Ці системи включають таке:

- політику захисту дітей (яка, окрім всього іншого, має включати політику та процедури, які застосовуються за фактами брутального поводження між дітьми);
- політику поведінки (яка має включати заходи із запобігання цькуванню, зокрема, кіберцькувань, цькувань на основі упереджень чи дискримінації);³
- політику поведінки персоналу (часом її називають кодексом поведінки) слід, окрім усього іншого, включати стурбованість низького рівня, звинувачення проти персоналу і викриття;

¹ Докладно про завчасну допомогу наведено в розділі документа [Working Together to Safeguard Children](#) (Спільна робота для захисту дітей).

² Дія документа [Teachers' Standards](#) (Стандарти вчителів) поширюється на стажерів, які працюють над отриманням статусу кваліфікованого вчителя, усіх вчителів, які завершують законодавчо визначений період вступу на посаду (нові кваліфіковані вчителі [НКВ]), а також вчителів підтримуваних шкіл, які є об'єктом дії «Освітніх нормативів» за 2012 рік (Оцінка шкільних вчителів) (Англія).

³ Усі школи зобов'язані мати політику поведінки (докладніше читайте [тут](#)). Якщо коледж вирішує запровадити політику поведінки, її слід довести до відома персоналу як зазначено вище.

- вжиття запобіжних заходів по відношенню до дітей, які відсутні на навчанні, особливо у випадках та/або протягом тривалих періодів часу; і
- роль призначеного відповідального за безпеку (зокрема, особи призначеного відповідального і всіх його заступників.

Копії політик і першої частини цього документа (або, залежно від ситуації, Додатку А) слід надавати **всім** працівникам на момент вступу на посаду.

12. Усім співробітникам слід пройти відповідну підготовку з питань безпеки та захисту дітей (включаючи безпеку в Інтернеті, яка, серед іншого, включає розуміння очікувань, ролей та обов'язків щодо фільтрації та моніторингу – додаткову інформацію див. у пункті 140 посібника «Безпека дітей під час навчання») при вступі до посади. Наповнення такого тренінгу слід регулярно оновлювати. Крім того, всьому персоналу слід ознайомлюватися з доповненнями, які стосуються питань безпеки та захисту дітей (зокрема, безпеки користування Інтернетом) (наприклад, через електронну пошту, електронні бюлетені та на нарадах працівників), за потребою, щонайменше щороку, аби здобути навички і знання для ефективного захисту дітей.

13. Усім працівникам слід бути ознайомленими з місцевою процедурою надання завчасної допомоги та розуміти свою роль у ній.

14. Усім працівникам слід бути ознайомленими з процедурою передачі повідомлень у місцеву службу у справах соціального захисту дітей та звернень з метою визначених законом оцінок⁴ згідно з Законом про дітей від 1989 року, зокрема, з розділом 17 (діти, які потребують допомоги) і розділом 47 (діти, які страждають або можуть страждати від серйозної шкоди), які можуть піти за направленням, а також із роллю, яку вони, можливо, будуть виконувати в рамках таких оцінок.

15. Усім працівникам слід знати, як діяти, якщо дитина повідомить їх про брутальне поводження, експлуатацію чи нехтування. Персоналу слід знати, як виконувати вимогу про збереження належного рівня конфіденційності. Це означає, що залучати до процесу слід лише тих, кого потрібно, наприклад, призначеного відповідального за безпеку (чи його заступника) і працівника(-ів) місцевої служби у справах соціального захисту дітей. Працівники ніколи не повинні обіцяти дитині, що нікому більше не розкажуть про повідомлення про будь-які факти брутального поводження, оскільки це навряд чи буде в інтересах дитини.

16. Усім працівникам слід запевнити жертв, що їх сприймають серйозно і що вони отримають підтримку й будуть у безпеці. У жертви не має складатися враження, що вона створює проблему внаслідок повідомлення про будь-яку форму брутального поводження і/або нехтування. У жертви також не має виникати відчуття сорому, якщо він/вона повідомляє про ті чи інші факти.

⁴ Докладно про визначені законом оцінки наведено в розділі документа [Working Together to Safeguard Children](#) (Спільна робота для захисту дітей)

17. Усі працівники мають усвідомлювати, що діти можуть почувати себе неготовими або не знати, як комусь розповісти про те, що з ними брутально поводяться, що їх експлуатують або ними нехтують, а також/або можуть не сприймати те, що з ними відбувається, як шкоду. Наприклад, діти можуть відчувати, що їх бентежать, принижують або їм загрожують. Це може бути через їхню вразливість, інвалідність та/або сексуальну орієнтацію чи мовний бар'єр. Це не має перешкоджати працівникам виявити професійну зацікавленість та поспілкуватися з призначеним відповідальним за безпеку, якщо у них виникають переживання про ту чи іншу дитину. Також важливо, щоб персонал умів вибрати спосіб, як найкраще будувати довірливі відносини, які сприяють спілкуванню з дітьми та підлітками.

За чим слід стежити персоналу школи і коледжу

Завчасна допомога

18. Будь-яка дитина може отримати користь від завчасної допомоги, проте усім працівникам шкіл і коледжів слід бути особливо уважними до можливої потреби дитини у завчасній допомозі, якщо вона:

- має інвалідність або має певний стан здоров'я і особливі додаткові потреби;
- має особливі навчальні потреби (незалежно від наявності визначеної законом «Програми освіти, охорони здоров'я і піклування»)
- має потреби щодо психічного здоров'я;
- є молодим піклувальником;
- виявляє ознаки того, що її втягують в антисоціальні чи кримінальні дії, зокрема, в банди, організовані кримінальні групи чи межі округу;
- часто відсутня/зникає з освітньої установи, установи по догляду або з дому;
- багато разів була відсторонена від навчання, існує ризик повного відрахування зі школи, коледжу, а також закладу позашкільної освіти або дисциплінарного інтернату;
- ризикує стати жертвою сучасного рабства, торгівлі людьми, сексуальної чи кримінальної експлуатації;
- ризикує потрапити під вплив радикальних поглядів або стати жертвою експлуатації;
- має члена родини, який знаходиться в ув'язненні, або є об'єктом образ з боку батьків;
- перебуває в родинних обставинах, які є складними для дитини, наприклад, зловживання наркотиками та алкоголем, проблеми з психічним здоров'ям у дорослих і побутове насильство;
- сама зловживає алкоголем та іншими наркотиками;
- ризикує стати жертвою брутального поводження через образи «честі», наприклад внаслідок каліцтва жіночих статевих органів чи примусового заміжжя; або

- усиновлена в приватному порядку.

Брутальне поводження, нехтування та експлуатація

19. Усім працівникам слід знати ознаки брутального поводження, експлуатації і нехтування (див. нижче), розуміти, що діти піддаються ризику як в колективі школи/коледжу, так і за його межами, вдома і поза домом, а також у мережі. Виявлення професійної цікавості та розуміння, на що слід звертати увагу – запорука завчасного виявлення фактів брутального поводження і нехтування, аби персонал міг визначати випадки, коли діти потребують допомоги чи захисту.

20. Усім працівникам шкіл і коледжів слід усвідомлювати, що брутальне поводження, нехтування, експлуатація і безпекові питання – часто пов'язані події, тож їх неможливо охопити лише одним визначенням чи назвою. У більшості випадків проблемні питання будуть накладатися.

21. Усім працівникам, але особливо призначеному відповідальному за безпеку (і його заступникам) слід враховувати, чи діти перебувають під ризиком брутального поводження або експлуатації у ситуаціях поза сім'єю. Нанесення шкоди у позасімейних ситуаціях приймає різні форми, і діти можуть бути вразливі до безлічі видів шкоди, включаючи (але не обмежуючись) сексуальне насильство (у тому числі домагання та експлуатацію), домашнє насильство у їх власних інтимних відносинах (жорстоке поводження у відносинах з підлітками), злочинну експлуатацію, серйозне насильство серед молоді, пов'язане з регіональними межами та радикалізацію.

22. Всьому персоналу слід знати, що технологія – важливий компонент у вирішенні багатьох питань, які стосуються убезпечення і добробуту. Діти перебувають під ризиком брутального поводження та інших онлайн-ризиків, а також ризиків особистого спілкування. У багатьох випадках брутальне поводження та інші ризики відбуваються одночасно і в мережі, і в справжньому житті. Крім того, діти можуть брутально поводитися з іншими дітьми в мережі. Мова може йти про брутальність, переслідування, повідомлення на тему ненависті до жінок/чоловіків, надсилання без згоди отримувача непристойних повідомлень, особливо в чат-групах, а також про надсилання образливих і порнографічних зображень тим, хто не хоче отримувати такий контент.

23. **У всіх випадках, якщо у працівників виникає невпевненість, їм слід звернутися до призначеного відповідального за безпеку чи його заступника.**

Ознаки брутального поводження і нехтування

24. **Брутальне поводження:** вид неналежного поводження з дитиною. Певна особа може ставитися брутально чи нехтувати дитиною, завдаючи шкоди чи не запобігаючи шкоді. Шкода може включати погане ставлення, що не є фізичним, а також наслідки спостереження за поганим ставленням інших. Це особливо стосується впливу на дітей усіх форм насильства в сім'ї, включаючи випадки, коли вони бачать, чують або переживають їх. До дітей можуть брутально ставитися члени родини або, якщо мова йде про інституційну обстановку чи громаду – особи, яких вони знають або рідше інші особи. Брутальне поводження може бути лише в мережі. Технологію можна використати, аби пом'якшити його в справжньому житті. Діти можуть бути об'єктом брутального поводження з боку дорослої особи чи дорослих або ж з боку іншої дитини чи дітей.

25. Фізичне брутальне поводження: вид брутального поводження, який може передбачати удари, трясіння, кидання, отруєння, опіки або ошпарення, втоплення, задушення або іншу фізичну шкоду дитині. Фізичної шкоди також може бути завдано, якщо батьки чи піклувальник вигадують симптоми хвороби чи навмисне заражають дитину.

26. Емоційне брутальне поводження: постійне емоційне неналежне поводження з дитиною з метою завдати важких і негативних наслідків для емоційного розвитку дитини. Це може включати подавання дитині ідеї, що вона нічого не варта чи її не люблять, що вона неадекватна чи цінювана лише в тому випадку, коли відповідає потребам іншої особи. Мова може йти про те, щоб не давати дитині можливість висловлювати свої думки, навмисне змушувати мовчати чи висміювати те, що вони кажуть чи як кажуть. Таке поводження може призвести до того, що неналежні очікування від дітей будуть суперечити їх віку або рівню розвитку. Згадані дії можуть включати взаємодію, яка виходить за межі можливостей дитини з урахуванням рівня її розвитку, а також надмірна опіка та обмеження дослідження й навчання чи утримування дитини від звичайної соціальної взаємодії. Це може включати спостереження за поганим ставленням до іншої особи або сприйняття його на слух. Справа може стосуватися серйозного цькування (зокрема, кіберцькування), через що діти часто відчувають страх або небезпеку, або ж експлуатації чи розбещення дітей. Певний рівень емоційного брутального поводження присутній у всіх видах брутального поводження з дитиною, хоч і може бути окремо.

27. Сексуальне брутальне поводження: означає примус або спокушання дитини або молодшої людини до участі в сексуальних діях, які не обов'язково передбачають насильство, незалежно від того, чи усвідомлює дитина, що відбувається. Ці дії можуть включати фізичний контакт, зокрема, напад з проникненням (наприклад, зґвалтування або оральний секс), а також дії без проникнення на кшталт мастурбації, поцілунків, тертя й дотиків через одягу. Мова також може йти про дії без контакту, наприклад, коли діти дивляться або беруть участь у створенні зображень сексуального характеру, спостерігають за такими діями, коли їх заохочують поводитися у сексуально неприйнятний спосіб чи готують дитину до участі в брутальному поводженні. Сексуальне насильство може відбуватися онлайн, а технологія може використовуватися для сприяння насильству офлайн. Брутальне поводження сексуального характеру вчиняють не лише чоловіки. Це можуть робити і жінки, і інші діти. Брутальне поводження сексуального характеру між дітьми – особливе питання безпеки у сфері освіти, тож всьому персоналу слід розуміти це, а також знати політику в своїй школі чи коледжі та процедуру дій у відповідній ситуації.

28. Нехтування: постійна зневага до основних фізичних та/або психологічних потреб дитини, що може завдати серйозної травми здоров'ю чи розвитку дитини. Нехтування може виникати під час вагітності, наприклад у результаті зловживання матір'ю наркотиками чи алкоголем. Після народження дитини поняття нехтування може стосуватися батька/матері або піклувальника, який не здатен забезпечити належним харчуванням, одягом і прихистком (зокрема, вигнання з дому чи занедбаність); захищати дитину від фізичної та емоційної загрози чи небезпеки; забезпечувати належний нагляд (включно з використанням неналежного персоналу для догляду) чи забезпечувати доступ до відповідної медичної допомоги чи лікування. Це може також включати нехтування або безвідповідальність щодо основних емоційних потреб дитини.

Безпекові питання

29. **Всьому** персоналу слід розуміти питання безпеки, які можуть поставити дітей під загрозу. Ознаками того, що діти знаходяться в групі ризику, є такі дії як вживання наркотиків та/або алкоголю, незрозуміле та/або постійне пропускання навчання, жорстке насильство (пов'язане з регіональними межами), радикалізація і обмін оголеними і напівоголеними зображеннями та/або відео⁵, як за згодою, так і без згоди. Нижче перелічені деякі питання безпеки, які мають розуміти усі працівники.

Додаткові відомості про ці та інші безпекові питання наведено в Додатку.

Брутальне поводження між дітьми

30. **Всьому** персоналу слід усвідомлювати, що діти можуть брутально поводитися з іншими дітьми (брутальне поводження між дітьми) і, що такі може відбуватися як у школі чи коледжі, так і за межами цих установ, а також у мережі. **Всьому** персоналу слід чітко розуміти політику і процедури школи або коледжу, які стосуються брутального поводження між дітьми, і свою функцію в плані запобігання такому поводженню та реагування на ситуацію, якщо вони вважають, що дитина може бути через це у небезпеці.

31. **Всім** працівникам слід розуміти, що навіть якщо у школі чи коледжі таких повідомлень немає, це не означає, що цього не відбувається. Можливо, про це просто не повідомляють. Відтак, важливо, щоб у разі виникнення **будь-яких** хвилювань щодо брутального поводження між дітьми працівники зверталися до призначеного відповідального за безпеку (або його заступника).

32. Необхідно, щоб **усі** працівники розуміли значення боротьби з неприйнятною поведінкою між дітьми, і яка за своєю суттю є брутальною. Приклади такої поведінки наведені нижче. Применшення значимості певних дій, наприклад, відкидання сексуального переслідування з аргументами на кшталт «просто жарт», «просто для сміху», «частина дорослішання» або «хлопці є хлопці» може призвести до розвитку культури неприйнятної поведінки, небезпечного середовища для дітей, а в найгіршому випадку – культури, в якій брутальне поводження є нормою, а через це діти вважатимуть таку поведінку нормальною і не будуть про неї повідомляти.

33. Брутальне поводження між дітьми найімовірніше може включати, проте не обмежуватися таким:

- цькування (зокрема, кіберцькування, цькування на основі упереджень чи дискримінації);

⁵ Обмін зображеннями за згодою, особливо між старшими дітьми одного віку, може вимагати різної реакції. Це не обов'язково зловживання, проте діти однаково повинні знати, що це незаконно, водночас, у випадках, коли згоди не має – це незаконність і брутальність. [UKCIS](#) (Рада Великобританії щодо інтернет-безпеки) надає докладні консультації щодо виставляння зображень і відео з оголеними та напівоголеними тілами.

- брутальність інтимних особистих відносин між дітьми (часом називається «брутальність відносин між підлітками»);
- фізичне брутальне поводження, наприклад удари, штовхання ногою, трясіння, кусання, тягання за волосся або інша фізична шкода (може включати використання онлайн-складової, яка сприяє, становить загрозу та/або заохочує фізичне брутальне поводження);
- сексуальне насильство⁶, зокрема, зґвалтування, напад із проникненням і сексуальний напад; (може включати використання онлайн-складової, яка сприяє, становить загрозу та/або заохочує сексуальне насильство);
- сексуальне переслідування,⁷ наприклад, зауваження, жарти сексуального характеру і сексуальне переслідування в мережі, яке може відбуватися як таке або в межах ширшої схеми брутального поводження;
- примус будь-кого до сексуальних дій без його/її згоди, зокрема, примушування до стриптизу, сексуальних дотиків або займатися сексом зі сторонньою особою;
- обмін оголеними і напівоголеними зображеннями та/або відео як за згодою, так і без неї⁸ (також відомий як сексемески або сексуальні зображення, створені юними людьми);
- апскертинг⁹, який зазвичай означає фотографування під одягом людини без її на це згоди з метою побачити її геніталії або сідниці, щоб отримати сексуальне задоволення або ж принизити жертву, викликати в неї стрес або тривогу; або
- насильство і ритуали, пов'язані з посвяченням/недобрими жартами (може включати переслідування, брутальне ставлення або приниження як спосіб посвяти в певну групу, також може включати онлайн-складову).

Кримінальна експлуатація дітей (КЕД) і сексуальна експлуатація дітей (СЕД)

34. Як КЕД, так і СЕД є формами брутального поводження, які трапляються, коли одна особа або група осіб використовують перевагу дисбалансу влади для примушення, маніпулювання або навмисного введення до омани дитини з метою її участі у діях кримінального або сексуального характеру. Це може включати обмін на щось, чого потребує або бажає жертва, та/або отримання фінансових переваг або підвищення статусу порушника або організатора та/або застосування насильства або погроз насильством. СЕД і КЕД можуть мати негативний вплив на дітей, як на хлопчиків, так і на дівчаток. Серед дітей можуть бути ті, кого перемістили (зазвичай це називається торгівлею людьми) для експлуатації.

⁶ Докладніше про сексуальне насильство див. частину 5 посібника «Безпека дітей під час навчання» та додаток.

⁷ Докладніше про сексуальне переслідування див. частину 5 посібника «Безпека дітей під час навчання» і додаток.

⁸ Рекомендації UKCIS: [Sharing nudes and semi-nudes advice for education settings](#) (Рекомендація щодо обміну оголеними та напівоголеними зображеннями для систем освіти)

⁹ Докладніше про «апскертинг» див. у додатку.

Кримінальна експлуатація дітей (КЕД)¹⁰

35. Деякі види КЕД можуть стосуватися дітей, яких силою чи маніпуляціями змушують перевозити наркотики чи гроші через межі округу, працювати на фабриках з виготовлення марихуани, займатися дрібними крадіжками у магазинах чи кишеньковими крадіжками. Крім того, силою чи маніпуляціями їх можуть змушувати вчиняти злочини, пов'язані з автомобілями, або погрожувати/застосовувати до інших серйозне насильство.

36. Діти можуть опинитися у пастці через таку експлуатацію, адже злочинці можуть погрожувати жертвам (та їхнім родинам) застосуванням насильства або ж обманним способом загнати їх у борги. Їх можуть змушувати носити зброю на кшталт ножів або ж вони самі починають носити ножі для відчуття захисту від шкоди, яку можуть завдати інші. Оскільки діти, що стали жертвами кримінальної експлуатації, часто самі скоюють злочини, їхню вразливість як жертв часто не визнають дорослі і спеціалісти (зокрема, старші діти), тому до них не ставляться як до жертв, незважаючи на шкоду, якої їм завдали. Навіть якщо діти начебто погодилися на певні дії, їх однаково можуть експлуатувати в кримінальному плані.

37. Слід зазначити, що досвід дівчат, які стали жертвами кримінальної експлуатації, може суттєво відрізнятися від досвіду хлопців. Ознаки можуть різнитися, проте спеціалістам слід пам'ятати, й дівчата ризикують стати об'єктами кримінальної експлуатації. Потрібно пам'ятати також, що і хлопці, і дівчата, які стали жертвами кримінальної експлуатації, більше ризикують стати жертвами сексуальної експлуатації.

Сексуальна експлуатація дітей (СЕД)

38. СЕД – різновид сексуального насильства над дітьми. Сексуальне насильство може включати фізичний контакт, зокрема, напад з проникненням (наприклад, зґвалтування або оральний секс), а також дії без проникнення на кшталт мастурбації, поцілунків, тертя й дотиків через одягу. Мова також може йти про дії без контакту, наприклад, коли діти дивляться або беруть участь у створенні зображень сексуального характеру, спостерігають за такими діями, коли їх заохочують поводитися у сексуально неприйнятний спосіб чи готують дитину до насильства через Інтернет.

39. Випадки СЕД можуть тривати в часі або бути разовими і можуть ставатися без відома безпосередньо дитини, наприклад, коли інші обмінюються відео або зображеннями з ними у соціальних мережах.

40. СЕД може спричинити негативний вплив на будь-яку дитину, яку змусили брати участь у діях сексуального характеру. Це стосується і 16- та 17-річних підлітків, які в законному порядку можуть давати згоду на секс.

¹⁰ Див. інформацію щодо визначення КЕД на сторінці 48 [Стратегії Міністерства внутрішніх справ щодо серйозного насильства](#)

Деякі діти можуть не усвідомлювати, що їх експлуатують, наприклад, коли вважають, що перебувають у щирих романтичних стосунках.

Домашнє насильство

41. Домашнє насильство може виражатися у різних діях і носити разовий або системний характер. Таке насильство, зокрема, може бути психологічним, фізичним, сексуальним, фінансовим чи емоційним. Діти можуть стати жертвами домашнього насильства. Вони можуть побачити, почути або відчувати наслідки насильства вдома та/або страждати від домашнього насильства у власних інтимних особистих стосунках (брутальність відносин між підлітками). Усе це може мати руйнівний і довготривалий вплив на їхнє здоров'я, благополуччя, розвиток і можливість вчитися.

Каліцтво жіночих статевих органів (КЖСО)

42. Хоча **всі** співробітники повинні звертатися до призначеного керівника (або заступника) з питань захисту щодо будь-яких занепокоєнь щодо каліцтва жіночих статевих органів (КЖСО), існує конкретний **юридичний обов'язок щодо вчителів**.¹¹ Якщо вчитель під час своєї роботи в професії виявляє, що акт КЖСО, як видається, був здійснений щодо дівчинки віком до 18 років, вчитель **повинен** повідомити про це поліцію. Для отримання додаткової інформації див. стор. 34.

Психічне здоров'я

43. **Усі** працівники повинні пам'ятати, що проблеми з психічним здоров'ям можуть у деяких випадках свідчити про те, що дитина постраждала або є ризику того, що вона може постраждати від брутального поводження, нехтування чи експлуатації.

44. Діагностувати проблеми із психічним здоров'ям можуть лише спеціалісти з відповідною підготовкою. Водночас, викладацький склад має можливість щодня спостерігати за дітьми, а відтак може визначити тих, чия поведінка дає змогу припустити, що в них проблеми з психічним здоров'ям або існує ризик розвитку таких проблем. Школи та коледжі можуть скористатися низкою рекомендацій, які допоможуть їм визначити дітей, які потребують додаткової підтримки психічного здоров'я, зокрема, мова йде про роботу зі сторонніми організаціями.

45. Якщо у працівників виникли побоювання щодо певної дитини, що водночас стосується і безпеки, слід негайно вжити заходів, дотримуючись чинної політики захисту дітей, а також звернутися до призначеного відповідального за безпеку чи його заступника.

¹¹ Згідно з розділом 5B(11) (а) Закону 2003 року про заборону жіночого обрізання термін «вчитель» застосовано до Англії визначається як особа, визначення якої наведено в розділі 141A(1) Закону про освіту 2002 року (особи, які є найманими або залученими до викладацької роботи у школах та інших установах Англії).

Серйозне насильство

46. **Всьому** персоналу слід розуміти ознаки того, що діти перебувають у небезпеці або пов'язані з важким насильницьким злочином. Можливо, збільшилася відсутність на заняттях у школі або коледжі, змінилися друзі або створилися відносини зі старшими особами чи групами, суттєво погіршилась успішність, ознаки самотійного нанесення травм чи суттєві зміни в самопочутті, або ознаки нападу або травми незрозумілого походження. Подарунки або нові речі без пояснень також можуть свідчити про те, що з дітьми почали спілкуватися або залучили їх особи, пов'язані з кримінальними структурами або бандами, а тому діти можуть бути в небезпеці через ризик кримінальної експлуатації.

Додаткова інформація та підтримка

47. Відомча рекомендація [What to Do if You Are Worried a Child is Being Abused: Advice for Practitioners \(Як діяти, якщо у вас виникли переживання, що дитина перебуває під впливом брутального поводження. Поради для працівників\)](#) містить більше інформації про розуміння і визначення понять «брутальне поводження» і «нехтування». У рекомендації висвітлено приклади можливих ознак брутального поводження і нехтування, які стануть особливо корисними для персоналів шкіл і коледжів. На веб-сайті [Національного товариства запобігання жорстокості щодо дітей](#) також розміщено корисну додаткову інформацію про брутальне поводження і нехтування, і на що слід звертати увагу.

48. У додатку міститься додаткова інформація про конкретні різновиди брутального поводження, експлуатації та безпекові питання. Керівники шкіл і коледжів, а також персонал, який працює безпосередньо з дітьми, мають ознайомитися з цим документом.

Що слід робити персоналу школи та коледжу, якщо в них виникає хвилювання про дитину

49. З міркувань убезпечення персоналу, який працює з дітьми, доцільно дотримуватися ставлення на кшталт **«це могло статися тут»**. Коли мова йде про добробут дитини, працівникам слід завжди діяти в **найкращих інтересах** дитини.

50. Якщо у працівника виникають **будь-які міркування** щодо добробуту дитини, він чи вона має діяти **негайно**. На сторінці 20 наведено схему дій, яка визначає процедуру для персоналу, якщо в працівників виникнуть питання щодо дитини.

51. У разі виникнення будь-яких міркувань персонал має дотримуватися політики захисту дітей, яка діє в їхній організації, і поспілкуватися з призначеним відповідальним за безпеку (або його заступником).

52. Після цього буде три варіанти дій:

- керування підтримкою дитини на внутрішньому рівні через процеси підтримки, які забезпечує власна пасторська місія школи чи коледжу

- проведення оцінки для завчасної допомоги;¹² або
- подача звернення до визначених законом служб¹³, приміром, адже дитина може потребувати, потребує чи страждає або може зазнати шкоди.

53. Призначений відповідальний за безпеку або його заступник повинні завжди бути на місці для обговорення питань захисту. Якщо у виняткових ситуаціях призначеного відповідального за безпеку немає на місці, це в жодному разі не має призвести до відкладання відповідної дії. Персоналу слід звернутися до команди вищого керівництва та/або отримати консультацію в місцевій службі у справах соціального захисту дітей. За таких обставин про всі вжиті заходи якомога швидше слід повідомляти призначеного відповідального за безпеку (або його заступника).

54. Працівникам не слід думати, що будь-хто з колег або інший спеціаліст вживе заходів і передасть інформацію, яка може бути важливою для безпеки дитини. Їм слід пам'ятати, що вчасний обмін інформацією – запорука ефективного виявлення, оцінки та призначення відповідної послуги, при цьому немає значення, чи це коли проблему виявили вперше, чи тоді, коли в місцевій службі у справах соціального захисту дітей вже відомо про дитину (наприклад, потребуюча дитина або дитина з планом захисту). [Обмін інформацією: поради для працівників, які надають послуги із захисту дітей, молоді, батьків та опікунів](#), допомагають персоналу, який має приймати рішення щодо обміну інформацією. Ця консультація включає сім золотих правил обміну інформацією і міркування, пов'язані з Законом про захист даних 2018 року (DPA) і Загальним регламентом Великобританії про захист даних (UK GDPR).

55. **DPA і UK GDPR не забороняють обмін інформацією з метою забезпечити захист дітей і підтримати їхній добробут.** У разі виникнення будь-яких сумнівів щодо обміну інформацією персоналу слід звертатися до призначеного відповідального за безпеку (або його заступника). Страхам про обмін інформацією **не можна** дозволяти ставати на заваді необхідності захищати та підтримати добробут дітей.

Оцінка для завчасної допомоги

56. Якщо завчасна допомога доречна, призначений відповідальний за безпеку (або його заступник) загалом будуть займатися спілкуванням з іншими агенціями та організовувати оцінку між агенціями, виходячи з конкретних умов. Можливо,

¹² Додаткову інформацію про оцінки для завчасної допомоги, положення про послуги завчасної допомоги та послуги оцінки наведені в частині документа [Working Together to Safeguard Children \(Спільна робота для захисту дітей\)](#).

¹³ У документі [Working Together to Safeguard Children \(Спільна робота для захисту дітей\)](#) зазначено, що партнери, які займаються питаннями безпеки, повинні опублікувати пороговий документ, який має містити критерії, зокрема, рівень потреби, коли справу слід передати до місцевої служби у справах соціального захисту дітей для оцінки та визначених законом служб, як це встановлено в розділах 17 і 47. Місцевим органам влади разом зі своїми партнерами слід розробити та опублікувати місцеві протоколи для оцінки. У місцевому протоколі мають бути викладені чіткі домовленості щодо того, яким чином буде відбуватися керування справами, коли дитину вже передадуть до місцевої служби у справах соціального захисту дітей.

персоналу доведеться забезпечувати підтримку іншим агенціям і спеціалістам під час проведення оцінки для завчасної допомоги, а деколи виконувати функції провідного працівника. Подальші рекомендації щодо проведення ефективної оцінки потреб для надання завчасної допомоги можна знайти в Working Together to Safeguard Children (Спільна робота для захисту дітей). Якщо ситуація дитини не покращується чи погіршується, за усіма такими випадками слід постійно стежити, розглядаючи варіант звернення у місцеву службу у справах соціального захисту дітей з метою провести оцінку та отримати визначені законом послуги.

Визначені законом оцінки соціального захисту дітей і послуги

57. Коли дитина страждає або може постраждати від будь-якої шкоди, важливо негайно повідомити про це службу у справах соціального захисту дітей і якщо потрібно – поліцію, (див. [коли викликати поліцію: рекомендації для шкіл і коледжів \(nrcc.police.uk\)](#)). Звернення слід подавати, дотримуючись місцевої процедури.

58. За допомогою оцінок місцевої служби у справах соціального захисту дітей можна встановити, де завдають дітям шкоди за межами дому¹⁴, тож важливо, аби в процесі подання звернення школи і коледжі надавали якомога більше інформації. Це дасть змогу в межах будь-якої оцінки розглянути всі наявні докази шкоди та застосувати контекстний підхід. Додаткова інформація доступна тут: [Contextual Safeguarding \(Контекстний захист\)](#).

59. Онлайн-платформа [Report Child Abuse to Your Local Council](#) (Повідомити місцеву раду про брутальне поводження з дитиною) скерує на контактний номер телефону відповідної місцевої служби у справах соціального захисту дітей.

Потребуючі діти

60. Поняття «потребуюча дитина» визначене у Законі про дітей 1989 року як дитина, яка навряд чи досягне або збереже належний рівень здоров'я та розвитку, або чиє здоров'я та розвиток, ймовірно, значно або ще більше погіршиться без відповідних послуг; або ж дитина-інвалід. Місцеві органи влади зобов'язані надавати послуги потребуючим дітям з метою захистити їх і їхній добробут. Оцінку ситуації, в якій перебувають потребуючі діти, можна проводити згідно з розділом 17 Закону про дітей 1989 року.

Діти, які страждають або можуть страждати від серйозної шкоди:

61. Місцеві органи влади за допомоги інших організацій, якщо доречно, зобов'язані робити запити згідно з розділом 47 Закону про дітей 1989 року, якщо у них є обґрунтована причина підозрювати, що дитина страждає або може страждати від серйозної

¹⁴ Див. документ [Working Together \(Спільна робота\)](#) для отримання додаткової інформації про шкоду, яку може бути завдано поза межами родини, а також щодо середовищ за межами сімейного помешкання

шкоди. Такі запити дають їм змогу вирішити, чи потрібно їм вживати заходів, щоб захистити дитину і забезпечити їй добробут. Крім того, запити обов'язково подаються, якщо виникає хвилювання у зв'язку з неналежним ставленням. Це поняття включає всі види брутального поводження, нехтування і експлуатації.

Що мають зробити місцеві органи влади?

62. Протягом одного робочого дня з моменту подання звернення соціальний працівник як представник місцевої влади повинен підтвердити відправнику його отримання і прийняти рішення про подальші кроки і вид потрібного реагування. Зокрема, цей процес включає визначення таких моментів:

- чи потребує дитина негайного захисту, і чи потрібні термінові дії;
- чи потрібні дитині та її сім'ї будь-які послуги, які саме;
- дитина потребує, тому оцінку ситуації, в якій вона перебуває, слід проводити згідно з розділом 17 Закону про дітей 1989 року. Документ [Working Together to Safeguard Children \(Спільна робота для захисту дітей\)](#) докладно описує процес оцінки;
- існує обґрунтована причина підозрювати, що дитина страждає або може страждати від серйозної шкоди, чи потрібно робити запити, оцінку ситуації, в якій опинилася дитина, згідно з розділом 47 Закону про дітей 1989 року. Документ [Working Together to Safeguard Children \(Спільна робота для захисту дітей\)](#) докладно описує процес оцінки; і
- потрібні подальші оцінки спеціалістів, щоб допомогти місцевим органам прийняти рішення щодо подальших кроків.

63. Відправник подання повинен відстежувати ситуацію, якщо вказана інформація не надходить.

64. Якщо соціальні працівники вирішать провести визначену законом перевірку, персоналу слід докласти максимум зусиль, аби надати допомогу (за підтримки, якщо потрібно, призначеного відповідального за безпеку (або його заступника)).

65. Якщо після подання ситуація дитини не покращиться, відправник повинен розглянути перелічені далі процедури ескалації, щоб питання, які викликають хвилювання, були розглянуті, і, що найважливіше - обставини дитини покращилися.

Ведення документації

66. Усі переживання, обговорення і прийняті рішення, а також підстави для цих рішень потрібно фіксувати в письмовому вигляді. Крім того, це стане в пригоді, якщо/коли доведеться відповідати на будь-які скарги щодо того, як школа чи коледж вирішили справу. Інформація має зберігатися як конфіденційна в надійному місці. Рекомендується зберігати повідомлення про стурбованість та звернення по кожній дитині в окремому досьє захисту дитини.

Необхідно, щоб записи містити таке:

- чітке і комплексне резюме повідомлення про стурбованість;

- докладні відомості про те, як таке повідомлення відстежили та вирішили; і
- записка про вжиті заходи, винесені рішення та результат.

67. У разі виникнення будь-яких сумнівів щодо вимог до ведення документації персоналу слід звертатися до призначеного відповідального за безпеку (або заступника).

Чому все це так важливо?

68. Дітям важливо отримувати потрібну допомогу в потрібний час, аби усунути ризики для безпеки й запобігти питанням, які ускладнюють ситуацію, й підтримати їхній добробут. Дослідження та огляди місцевої практики захисту дітей неодноразово показували небезпеку нежиття ефективних заходів.¹⁵ Додаткову інформацію про місцеву практику захисту дітей можна знайти в документі [Working Together to Safeguard Children \(Спільна робота для захисту дітей\)](#). Неналежні методи роботи включають таке:

- невміння зреагувати та звернути увагу на ранні ознаки брутального поводження і нехтування;
- недбале ведення документації;
- невміння прислухатися до думки дитини;
- невміння провести переоцінку питань, які викликали занепокоєння, коли ситуації не покращувалися;
- відсутність обміну інформацією з потрібними людьми у межах агенцій і між ними;
- надто повільний обмін інформацією; і
- відсутність зауважень до роботи тих, хто, судячи з усього, не вживає заходів.

Що слід робити працівникам школи й коледжу в разі виникнення міркувань щодо безпеки чи припущень щодо певного працівника штату

69. У школах і коледжах мають діяти процеси й процедури, які б забезпечували вирішення будь-яких хвилювань, пов'язаних із безпекою, чи звинувачень (немає значення, наскільки неважливих) проти працівників (зокрема, персоналу постачання, волонтерів і підрядників).

70. Якщо у персоналу є занепокоєння щодо захисту або твердження про заподіяння шкоди або створення ризику заподіяння шкоди дітям стосується іншого співробітника (включаючи персонал постачання, волонтерів і підрядників), тоді:

- про справу слід повідомити головного вчителя або директора;

¹⁵З аналізом розгляду серйозних справ можна ознайомитися за посиланням gov.uk/government/publications/serious-case-reviews-analysis-lessons-and-challenges.

- якщо побоювання/звинувачення стосуються головного вчителя або директора, питання слід передати на розгляд голови правління, голови адміністративного комітету або власника незалежної школи; і
- якщо побоювання/звинувачення стосуються директора, який одночасно є єдиним власником незалежної школи, або ситуації, коли існує конфлікт інтересів у звіті про справу директору, про це слід повідомити безпосередньо уповноваженій посадовій особі (особам) місцевої влади. Дані такого місцевого службовця має бути легко знайти на веб-сторінці місцевої влади.

71. Якщо у персоналу з'явилися побоювання щодо безпеки або звинувачення проти працівника (включно з персоналом постачання, волонтерами чи підрядниками), яке не відповідає пороговому рівню небезпеки, тоді повідомлення слід подавати згідно з політикою школи чи коледжу, яка регулює розгляд повідомлень про стурбованість низького рівня. Докладніші відомості можна знайти в четвертій частині повної версії посібника «Безпека дітей під час навчання».

Що слід робити персоналу школи чи коледжу, якщо в них виникають міркування щодо методів забезпечення безпеки в школі чи коледжі?

72. Усі працівники й волонтери повинні вміти повідомляти про неналежні чи небезпечні методи та можливі випадки невдалого застосування режиму безпеки у школі чи коледжі, а також розуміти, що ці випадки будуть серйозно розглядатися вищим керівництвом.

73. Необхідно запровадити відповідні процедури повідомлення про підозри у скоєнні неправомірних дій, щоб про такі проблеми можна було повідомити вищому керівництву школи чи коледжу.

74. Якщо працівник відчуває, що не може повідомити працедавцю про проблему, чи вважає, що його щирі повідомлення не буде розглянуто, можна скористатися іншими каналами для повідомлень:

- загальні рекомендації про повідомлення можна знайти в документі [Whistleblowing for Employees \(Повідомлення для працівників\)](#); або
- [Телефонна служба підтримки Національного товариства запобігання жорстокості щодо дітей для інформування про неправомірні дії](#) доступна як альтернативний шлях для працівників, які не відчувають спроможності висловити занепокоєння щодо невдач у питаннях захисту дітей на внутрішньому рівні, або мають занепокоєння щодо того, як їхня школа чи коледж розглядає проблему. Персонал може телефонувати за номером 0800 028 0285, лінія доступна з 08:00 до 20:00 з понеділка по п'ятницю та з 09:00 до 18:00 у вихідні дні. Адреса електронної пошти help@nspcc.org.uk¹⁶.

¹⁶ Крім того, працівники можуть писати листи за такою адресою: Національне товариство запобігання жорстокості щодо дітей – National Society for the Prevention of Cruelty to Children (NSPCC), Weston House, 42 Curtain Road, London EC2A 3NH.

Рисунок 1 Блок-схема: дії, якщо виникає хвилювання про дитину

¹ У випадках, коли мова йде про стурбованість чи звинувачення працівника в брутальному поведженні, див. четверту частину повної версії документа «Безпека дітей під час навчання».

² Завчасна допомога означає, що підтримка надається, як тільки проблема виникає на будь-якому етапі життя дитини. Якщо скоординована завчасна допомога принесе дитині користь, слід провести оцінку щодо такої допомоги на рівні агенцій. Документ [Working Together to Safeguard Children \(Спільна робота для захисту дітей\)](#) докладно описує процес надання завчасної допомоги. ³ Повідомлення слід подавати згідно з процедурою, визначеною місцевим пороговим документом місцевим протоколом оцінки. Див. [Working Together to Safeguard Children \(Спільна робота для захисту дітей\)](#).

⁴ Згідно з Законом про дітей 1989 року місцеві органи влади зобов'язані надавати послуги потребуючим дітям з метою захистити їх і їхній добробут. Оцінку ситуації, в якій перебувають потребуючі діти, можна проводити згідно з розділом 17 Закону про дітей 1989 року. Згідно з розділом 47 Закону про дітей 1989 року, якщо місцева влада має обґрунтовану причину підозрювати, що дитина страждає або може постраждати від значної шкоди, вона зобов'язана подавати запити, щоб прийняти рішення про необхідність захисту чи підтримки добробуту дитини. Докладні відомості наведено в документі [Working Together to Safeguard Children \(Спільна робота для захисту дітей\)](#).

⁵ Це може також означати необхідність подання заяви про видачу «Наказу про терміновий захист».